

Zaujímavé druhy kurotvarých 3.

Kupido palinový

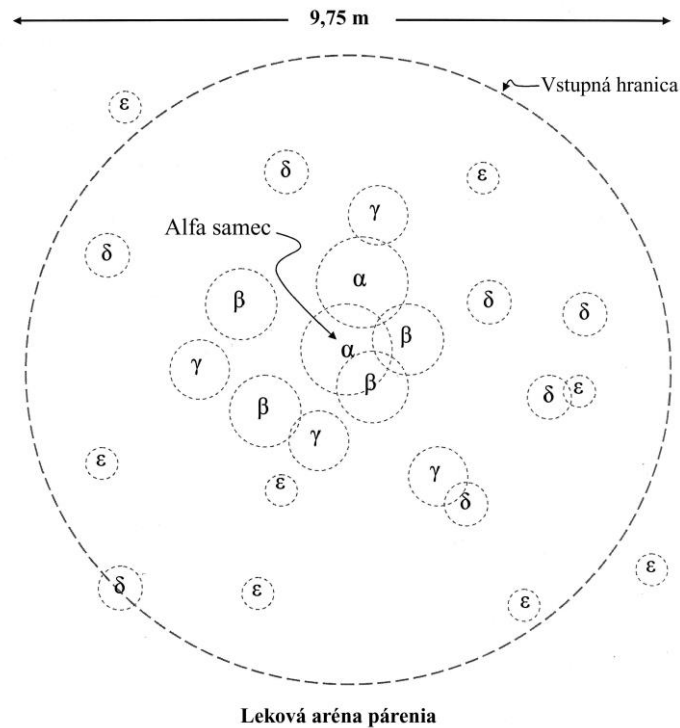
Centrocercus urophasianus

(Bonaparte, 1827)

© Pacific Southwest Region U.S. Fish and Wildlife Service from Sacramento, US, Public domain, via [Wikimedia Commons](#)

Tento najväčší americký tetov je zaujímavý svojím tokom, pri ktorom využíva anatomickú zvláštnosť – nafúknuteľnú rozšíreninu pažeráka, ktorá slúži ako rezonátor zvuku. Pri skupinovom toku, ktorý používa podobne ako európske veľké tetovy, sa zhromažďuje na tokenisku, aréne alebo leku. Tam sa skupina samcov snaží privábiť si samičky a spáriť sa s nimi. Bežne má lek 25 až 30 jedincov. Údajne boli pozorované aj niekoľko sto kusové leky. Vo vnútri arény si každý samec stráži teritórium o veľkosti v priemere niekoľko metrov. Veľkosť jeho vlastného teritória a jeho poloha v aréne sa líšia od jeho postavenia. Striktná hierarchia dovoľuje najprít'azlivejším alfa samcom využívať centrálnu oblasť, ale nezatriedení alebo menší uchádzači ostávajú na okraji leku. Dominantné samce sú zvyčajne približne dva.

© [Sadi Carnot at the English-language Wikipedia, CC BY-SA 3.0](#), via Wikimedia Commons

Nafukujú svoje krčné pažerákové vzdušné vaky do podoby akéhosi balónu z bieleho peria, na ktorom presvitajú po stranách dve sivožlté škvrny nafukujúcej sa kože. Naplnené vzdušné vaky a rozšírený pažerák im slúžia ako rezonátor zvuku, ktorý sa môže niesť do diaľky aj 3 kilometre. Chvostové zašpicatené perá majú rozprestreté do vejára a ozdobné perie okolo krku vytvára vysoký golier. Samice vstupujú do týchto arén, aby si vybrali partnerov, keď sa vybuduje hierarchia samcov. Prednostne si vyberajú dominantných samcov zo stredu arény. Na jedného alfa samca môže pripadať až osem samíc. Obdobie toku začína na konci februára a trvá zvyčajne do apríla.

© Bob Wick [Bureau of Land Management, Public domain, via Wikimedia Commons](#)

Kupido palinový sa vyskytuje na severozápade Spojených štátov amerických a jeho výskyt zasahuje aj do Kanady. Niekedy sa populácia vo Washingtone považuje za samostatný poddruh *C. u. phaios*.

Samec meria 66 až 76 centimetrov a váži približne 2,3 až 3,2 kilogramu. Samica je menšia, meria 48 až 58 centimetrov a váži približne 1,35 až 1,75 kilogramu.

Zdržuje sa hlavne v suchších oblastiach porastených palinami (lat.: *Artemisia*, angl.: sagebrush) na rovných pláňach alebo nízkych kopcoch. Zimný výskyt je podmienený prítomnosťou paliny nad snehom. Aj na hniezdenie si vyberá miesta pod palinou, ale vtedy dáva prednosť vyšším alebo starším rastlinám 25 až 50 centimetrovým. Mladé vtáky sa vyskytujú v oblastiach s redšou hustotou porastu a s krytom korún.

Aj jeho potravou je palina. V zime kvôli snehovej pokrývke ju prakticky tvorí na 100 percent. V lete je to 60 až skoro 80 percent a zvyšok tvoria bylinné strukoviny (ďateľina, vika) a buriny (napr. púpava). V kultivovaných oblastiach sa dospelí priživujú aj na poľnohospodárskych plodinách ako je ďateľina lúčna a lucerka. Podľa vykonanej štúdie hmyz tvorí cez leto asi 9 percent ich potravy a na jar a jeseň asi 2 percentá. Kuriatka sa živia v prvom týždni života mravcami, chrobákmi, nosáčikmi a koníkmi, ktoré tvoria až do 75 percent ich potravy.

YouTube video: © BBC

<https://www.youtube.com/watch?v=cLnbiTkj1TQ>

Rozmnožuje sa hlavne v apríli až máji. Hniezdo je typická plytká prehlbenina v zemi, zvyčajne veľmi skromne vystlaná trávou a lístkami paliny. Samica znáša 7 až 8 olivovozelených vajec s hustým hnedočerveným ťfkaním. Ich inkubácia trvá 25 až 27 dní. Malé kuriatka sú typicky čierne

hnedo krémovo bielo strakaté, ale bez výrazných pruhov na chrbte. Lietať začínajú v prvom alebo druhom týždni a prvé ručné letky zhadzujú vo veku 24 dní. Pohlavne dospievajú v prvom roku, ale pravdepodobne málo samcov sa pári skôr ako dosiahne dva roky. Ročný podiel prežitia samcov je 48 percent, samíc 40 percent.

Je prevažne stály, ale v horských oblastiach robí výškové presuny najmä pri vysokej snehovej pokrývke a môžu dosahovať až 160 kilometrov. Na jeseň sú tieto presuny postupné v závislosti od snehových podmienok. Kohúty prichádzajú na jar na tokaniská ako prvé, len čo sa rozpustí sneh. Aj na jar sú však presuny postupné. Denne sa presunie len o obmedzené vzdialenosti. Zvyčajne kráča v malých skupinách, aj keď občas preletí na krátke vzdialenosti. Nejde teda o typickú migráciu.

© [Jeannie Stafford/USFS, Pacific Southwest Region from Sacramento, US, Public domain, via Wikimedia Commons](#)

Globálne nie je ohrozený a stále ho môžeme nájsť na väčšine pôvodného areálu výskytu, hoci okrajový rozpad areálu vyústil do vymiznutia v Britskej Kolumbii a Novom Mexiku a lokálne aj v Kalifornii. Hlavné hrozby úbytku jeho výskytu spočívajú v jeho viazanosti k pláňam s palinovým porastom. Preto ho môžu ohroziť pokračujúce premeny pôvodnej krajiny na farmársku a teda mechanická alebo chemická eliminácia porastov divej paliny pre zabezpečenie lepšej využiteľnosti na spásanie hospodárskymi zvieratami a pestovanie plodín. Ďalej narastajúce využívanie nových zdrojov prírodných surovín. Preto je od roku 2004 zaradený v kategórii ohrozenia ako takmer ohrozený (NT).

Zdenko Figura

Zdroje:

Handbook of the Birds of the World, Volume 2 - J. del Hoyo, A. Elliott, J. Sargatal

Pheasants, Partridges & Grouse - S. Madge and P. McGowan

IUCN RedList

Wikipedia

YouTube/BBC